

לקחי אש-קרב

מאת סא"ל אלחנן אורן

מקבץ קטן במצביי-יריה שונים, ולמדו ליישם את המכון-הקרבי ;

● האיפוס האישי של הרובה הפך, תוך כדי האימון, מהלכה למעשה.

● הוחדר אימון-קליעה מציאותי — החייל למד לאכזר מטרות-דמות, ולכוון אליהן ולפגוע גם כאשר הללו כמעט ונבלעו בחוך הרקע.

מטרות משוכללות — ותחליפים

אין ספק שבין סוגי המטרות המקובלות במטווחי אש-קרב עדיפה המטרה החשמלית על המטרה המכנית, אשר השימוש בה מהווה בעצם מעין "צורת-מעבר" בהתפתחות האימון-בקליעה בנוסח אש-קרב, שכן חסרה המטרה המיכאנית את התכונה החשובה ביותר של המטרה החשמלית — הנפילה המידית. ועוד יותר מזה הכבידה על עריכת המטווחים מגבלה נוספת — הפגיעות היתרה של כבלי-המשיכה (ואילו הטמנתם של אלה בקרקע, בכל דרך שהיא, היתה מייקרת את המתקן כולו).

טרם חלפו שנתיים מאז נשתלה בצה"ל שיטת אש-קרב, ואכן נקלטה והייתה שורש. הסימן המובהק לכך הוא הנהגת תחרויות-קליעה, ואף מבחן "אות-הקלע", בנוסח אש-קרב. אגב אורחא, סמל "אות-הקלע" עצמו הפך עתה למיושן כלשהו בצורתו ובמשמעותו הסמלית, שהרי דוקא המטרה הריבוטית הגדולה היא שסולקה משדות-המטווחים...

מי שעודנו זוכר את "חבלי-הקליטה" של השיטה, מצא בודאי בדברי המפקדים והמדריכים שנכללו בחוברת קי"ז של "מערכות" (עמ' 58—64) הדים לדעות השונות שרווחו באשר להפעלת השיטה בזמנו, ולגבי השימוש במטרות מיכאניות או חשמליות, ולגבי יישום שיטת אש-קרב בצה"ל. מכל מקום, מבחן של למעלה משנת-אימונים ביחידות הסדירות וכוחות-המילואים יכול עתה לאמת את צדקת ההחלטה על המעבר המזורז לשיטת אש-קרב, על אף הקשיים שהיו כרוכים בכך.

● ההישגים העיקריים שהושגו מאז היו: — רבבות חיילים סיגלו לעצמם כושר לירות

שת-המציאות — כי הרי הוא „מטלפן“ ברורות לאן לכו.

ב. בעת הרמת מטרות במוט, קשה להגיע לכך שהמטרות תופענה „מתוך הרקע“ — ולעתים קרובות מדקרת המטרה במידה מוגזמת. ג. מסיבות בטחון-אימונים (סילוק כל חשש של פגיעה ב„יושבי-השוחות“) אי-אפשר כלל לבצע במטוח-שוחות תרגילים הכוללים התקדמות לע-בר המטרות.

ד. לכך מתוספים כמה קשיים ארגוניים-מחור-דיים: — ניהול מטוח במקצה קטן (5 יורים בלבד); הצורך בערנות מלאה ובפעולה יעילה מצד כל חייל בעת שהוא משרת בשוחה; ביצוע טבלת-הירות בדייקנות של שניות, דבר הכרוך בתיאום שעונים ובקשר טלפוני לכל שוחה.

מגבלות אלו — אין בכוחן לבטל או לפסול את השימוש במטוח-השוחות — אבל בגללן אין הוא יותר מאשר תחליף למטוח-אש-קרוב משוכלל יותר. מאידך גיסא, יחידה מרוחקת משדות-מטוח תוכל לאלתר לעצמה מטוח-שוחות ולהפיק תועלת רבה מן האימון בו.

מתוך נסיון שנרכש באימונים התעוררו ספקות

בדיקת המטרה, וסימון התוצאות, משמע — בזבז זמן.

אם המטרה אינה נופלת עם הפגיעה, הרי שמ-אבדים אנו את הסממן המוחשי והמעורר ביותר להצלחה בקליעה — תחושתו המידית של התי-שג: — „קלעתי!“ ולא זו בלבד, אלא שאי-גפילת המטרה גוררת אחריה צורך בבדיקת-המטרות אחרי כל תרגיל, סימונן והדבקתן; מש-מע: — בזבוז זמנם של חיילים במקצים העוסקים בתפקידי-עזר, והפסד כללי בזמן ובקצב האימון עמה-עוד, שכל פעולת הסמנים בשטח כרוכה בשימוש מתמיד במערכת הטלפונים ובהקפדה יתרה על כללי-ההירות, כדי למנוע כל פגיעה אפשרית בסמנים).

מגבלות אלה הגיעו לבקש אחר תחליפים. תוך אימונים רצופים השתמשו ביחידות מסוימות ב„מטוח השוחות“. למטוח זה חופרים בגורת-האש הנבחרת כמה שוחות בטוחים שונים, ובכל שוחה מציבים שני חיילים-עוזרים: — מרים-מטרה וסמן. כל השוחות קשורות בקשר טלפוני אל מפ-קד המטוח. התרגיל מתנהל לפי טבלת-הירות, שהעתקים ממנה מצויים בכל שוחה. המטוח כולל כרגיל חמש שוחות (כל אחת — בטוח אחר, שכולן בין 100 ו-300 מ') ובקריהורים מצויים 5 יורים. לפני שנגלות המטרות, מורם בכל שוחה דגל צבעוני מצבע שונה — וכל קלעי יורה רק אל השוחה שממנה עולה דגל-הוא, שצבעו נקבע לכל יורה מראש.

מה הם יתרונותיו של מטוח-השוחות? — ראשית, הוא זול ופשוט, כי אין הוא נזקק למערכת מתקנים מיוחדים, אלא די בו בהתקנת השוחות ובדיפונן ובהכנת מערכת מטרות-דמות על גבי מוטות ארוכים. יתרון שני חשוב הוא שמרים-המטרה יכול להבחין בפגיעה (דבר זה קל במיוחד אם מוסיפים לוח-פח המוצב מאחורי המטרה), ולכן יכול הסמן לסמן מידית ליורה שהוא פגע. שלישית — המטרות פזורות לרוחב הגזרה ול-עומקה, כך שהיורה נתבע לצפות למלוא רוחב חזיתו ולא רק בכיוון ברור ומוגדר אחד. נוסף לכל אלה, זוכים „יושבי השוחות“ גם ל„חיסון קרב“ מסוים, שהרי הקליעים חולפים סמוך מעל לראשיהם. אבל הניתוח חושף גם כמה מגבלות המצויות במטוח כזה, ולהלן העיקריות שבהן: — א. טרם נמצאה הדרך לנהל מטוח-שוחות מב-לי להודק לדגלים, הדגל מוכרח לגרוע מתחור-

לגבי כמה הנחות שעליהן התבסס ה־ TRAINFIRE בארץ „מולדתו“ — ולעומת זאת נתאשרו הנחות אחרות גם בתנאי צבאנו; ועל כמה מאלה ראוי לייחד את הדיבור.

בעית כדורי-התרגול

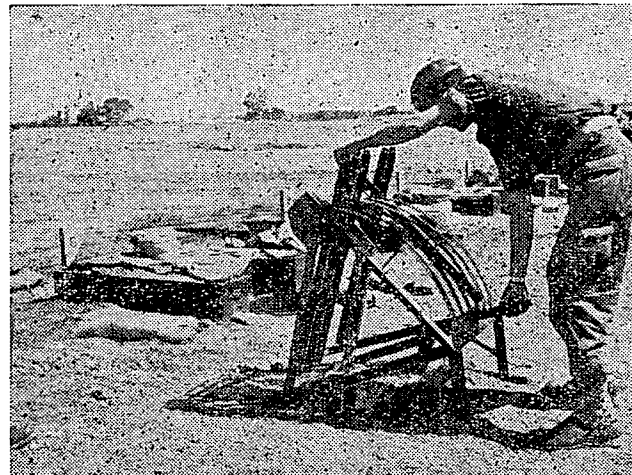
כדורי-תרגול ממלאים תפקיד נכבד באימון האמריקאי, ואילו בצה"ל רבו העוררים והמתנגדים לשימוש בהם עד כדי כך שלהלכה ולמעשה רבים השוללים מן המחייבים. בצבא ארה"ב גוררים שהלימוד בכדורי-תרגול, במעורב עם כדורי רים „חיים“, מביא באימון-טירונים לידי התוצאות הבאות: —

● „מחסן“ את החייל בפני תגובתו האינסטינקטיבית על קול-הנפץ של ה„יריה“ ועל מכת הר-תיצה.

● מאפשר למדריך לגלות מיד חיילים המתקשים להסתגל לנפץ ולרתיעת-הרובה לפי התנודות עות האינסטינקטיביות ה„מגלות“ את פחדו של החייל, גם כשהכדור הוא כדורי-תרגול.

● משמש לאימון חוזר ומתמיד בלחיצת ההדק (כתחליף לאימון בדיסקיט-הכיוון שבנוסח הב-ריטי) ובעיקר כדי לסגל ליורים הרגלים של התמדה באחיזה יציבה ובמכון יציב עד שהכדור יצא מן הקנה. לכן אין מהססים בצבא ארה"ב לחזור-ולשלב כדורי-תרגול בכל עת שהחייל חוזר אל המטוח-המכין בכדי לשפר את הישגיו, וזאת

המתקן המכני.

גם לאחר שכבר ירה מאות כדורים במטוח-השדה. ● מתרגל ב„פעולה דחופה“, עקב המעצור שנוצר עם „יריית“ כדורי-תרגול.

בצה"ל טענו רבים שכדורי-התרגול מבלבל, וכי ה„פעולה הדחופה“ לתיקון ה„מעצור“ פוגמת בריכוז המלא של היורה במקבץ; ושכל מקום מיותר הדבר לגבי קלעים שאינם טירונים. לי נראה שטרם נאמרה המילה האחרונה בויכוח זה, וכי יש לערוך ניסוי-משווה בין קבוצות חיילים — כשהאחת תאומן עם כדורי-תרגול והשניה בלעדיהם.

חניכה הכרחית עדיין

רבות נדונה השאלה איך לפתור את בעיית החניכה באש-קרב. לא די הושם הלב לכך שעטס ביטולס של תרגילי-המיצוע ניטל עיקר תוכנה של ה„חניכה“, כפי שהיתה מוכרת ומקובלת משכבר-הימים, דהיינו — הטיפול האישי בקולע, לשיפור הישגו בתרגיל המיצוץ. אכן, אופי החניכה נשתנה, אבל עדיין עליה למלא תפקיד חיוני באימון-הקליעה: — תשומת-לב מתמדת לקולע, כדי שיבצע נכונה את מה שלמד — יתפוס מצב-יריה נכון ונוח, יכון כהלכה, ילחץ על ההדק כראוי ויצפה את האש נכונה. ולכך נוספים תפקידי-העזר — כגון התאמת המשען, הגשת התחמושת, חזרה על פקודה שהקולע לא קלט היטב.

אכן, קשה למצוא צבא בעולם המצליח להגשים את השאיפה האידיאלית: — „להשכיב חונך מאר-מן על יד כל יורה“.

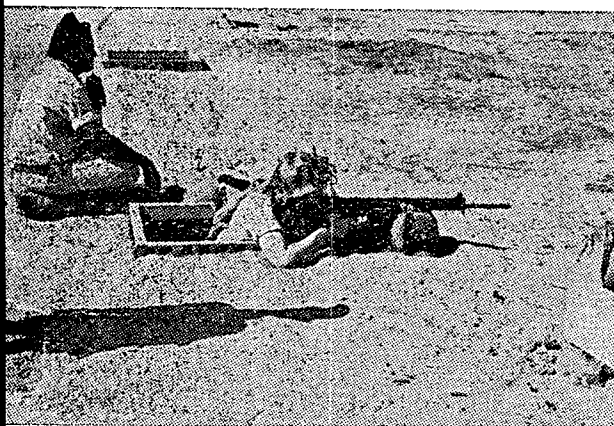
הנסיון שנרכש בצה"ל הראה, כי צריך להפקיד מ"כ על כל 3—4 נקודות-יריה כדי להדריך ו„לחנוך“, ונוסף לכך דרוש בכל נקודת-יריה חייל עוזר. תפקיד החייל-העוזר הוא לבצע את תפקידי-העזר, וכן לצפות את תוחות הרובה בעת היריה. ענין תצפית-תוחות הרובה ראוי לפירוט-מה. הכל יודעים כי תוצאות גרועות במקבץ נובעות מהשגיאות הבאות: —

א. שגיאות במכון;

ב. שגיאות באחיזה;

ג. צירוף השגיאות הנ"ל;

בניתוח המקבץ חשוב מאוד להבדיל בין שגיאות של מכון ובין שגיאות של אחיזה. את שגיאות האחיזה קשה יותר לגלות, מהיעוד שתרגילים

השאיפה — חונך מאומן על־יד כל יורה

קצינים אגב ביצוע תפקידיהם — הם שהניבו הישגים גבוהים של יחידותיהם, כפי שהשתקפו ברישומים הסטטיסטיים המקיפים, שנערכו תוך האימון.

אבל תשומת-לב אישית זאת של כל דרגי הפי"קוד יכלה להתאפשר רק ביחידות שהשכילו לאר"גן כהלכה את האימון — החל בהכנות המתודיות והמנהלתיות הענפות, וגמור בסדרי ארגונו של המטוח, וניצול מלוא אפשרויותיו של המקצה הגדול (20 יורים) ע"י שיתוף-פעולה נכון של מפקד-המטוח והמדריכים-העוזרים.

כאן באה לידי ביטוי התשובת, החשובה כלי-כך בשטחי פעולה צבאיים רבים, של הכושר האר"גוני החינוכי להפעלת היחידה כולה מזה, ושל המגע האישי של המפקד עם כל חייל יחיד בתוכה.

מגמות

ומן הלקחים נעבור למגמות למחשבה ולהמשך פיתוח השיטה: —

- א. שכלול מתקני המטרות, הן בשדות-מטוח קבועים והן כמערכות ניידות-יותר, לשימוש בתרגילי-שדה לכיתה ולמחלקה.
- ב. יישום מלא לתכונותיו של נשק-מיטען, ע"י קיצור זמן-היריה המותר בתרגילים מסויימים, וע"י מתן היתר בתרגילים אחרים לירות כדור שני למטרה אם הכדור הראשון החטיא (כדי להמ"חיש את קצב האש המהיר, ואת האפשרות לניצול מידי של תצפית-האש).

מוקדמים במקבץ ה"קר" מגלים את שגיאות המכ"ן ומאפשרים לתקנו, והנה מראה הנסיון כי חייל, אם רק עבר אימון ראשוני, מסוגל לסייע ע"י תצפית התזוזות בגילוי השגיאות באחיה בעת היריה, כיצד? —

- א. הצב את החייל-העוזר שלושה צעדים מא"חורי היורה;
- ב. הטל על העוזר להסתכל לאורך הקנה ולמ"צוא לו נקודת כיוון על הקרקע בהמשך לקנה;
- ג. עם היריה יוכל החייל-העוזר להבחין על נקלה אם, ולאן, סטה הרובה בעת היריה.
- ד. בגמר כל שלושת הכדורים, ולא לפני כן, מכריזים החיילים-העוזרים לפי פקודה את תוצ"אות תצפית-התזוזות, עוד לפני שהחייל ניגש לב"דוק את מטרת-המקבץ. על-פי הכרות התזוזות יוכל המ"כ להדריך כל יורה בכך מה עליו לתקן במצב האחיה שלו, וכן להפנות תשומת-לב אי-שית לחייל הזקוק לכך.
- בעת ניתוח המקבץ על גבי מטרת-המקבץ מס"תמן ברוב המקרים בבירור, הקשר בין השגיאה באחיה ובין צורתה של המקבץ.

ארע שמפקדים בחנו את אש-הקרב בעיקר מנקודת-הראות של צרכי האש בהסתערות ללבד, או בעיקר מבחינה זו (ראה, למשל, "מערכות" קי"ז, עמ' 61). נראה שכאן דרושה הבהרה: — אש-קרב, יותר משהיא מכינה לירות בהסתערות — מכינה היא לאש תוך כדי היתקלות. אלמלא כן, מה הצורך בהדגשת מצבי-יריה כגון קריסה וכריעה? ואם ננתח את דרישותינו לגבי הרובאי, ניוכח שבעת האימון-בקליעה מוטב להתרכז בצרכי היריה בהיתקלות דוקא, אשר בה באים לידי ביטוי האיכון המהיר, תפיסת-העמדה והדיוק.

המפקד מארגן ומטפח

מפקדים רבים נוכחו לראות מנסיונם, שאף כי אימון-הקליעה הוא לכאורה "רק" אימון-פרט, המסור כביכול למ"כ ולסמלים, הרי מידת הטיפול האישי שהשקיעו מפקדי גדודים, פלוגות ומחלקות, הדוגמה החיה של תשומת לבם ל"זוטות", התמס"רותם האישית לחניכה וטיפול אישי במפגרים, וההדרכה המתמדת לקצינים ולמפקדים-שאינם-

ביצוע, העלאת הצעות «כלפי-מעלה», מיצוי הלק-
 חים בדרג גבוה ומתן הדחף לשינויים ולשיפורים.
 כאן אחת ממעלותיו הגדולות של צבא קטן: —
 המגע הבלתי-אמצעי בין דרגי-המטה המתכננים,
 בתי-הספר המנסים והמפתחים ודרגי-הביצוע

בשדה; המעקב הישיר והצ-
 מוד אחרי המתרחש; האפ-
 שרות להחדיר במהירות חי-
 דושים ושינויים שהם פרי
 הנסיון המעשי בשדה-האימון
 ובמטוח. יתרון זה תובע גם
 להבא את ניצולו המלא, ב-
 בחינת «כזה ראה — וחדש».
 כדי ש«אש-הקרב» אמנם
 תשיג את מטרתה — מתן
 אש קטלנית בקרב.

ג. חתירה להישג-מינימלי משופר במקבצים
 (עד 3 ס"מ במצבי יריה עם משען) מבלי להתנות
 שיפור זה בתוספת בלתי-מציאותית של תחמושת
 אלא ע"י שיפור האימון ה«קר» והחניכה וע"י
 שימוש מושכל בכדורי-תרגול.

ד. יישום דרכי-האימון של
 «אש-קרב ליריות-חטף ב-
 טחי-מגע ולאימון בכלי-נשק
 אחרים, כגון התת-מקלע וה-
 המקלע.

*
 בתקופה הראשונה לאש-
 קרב בלטה תופעה הראויה
 להחשן בשנים הבאות: —
 תהליך בלתי-פוסק של למי-
 דה, רכישת נסיון תוך כדי

אמרות

מעלה גדולה של פקודות-בעל-פה היא שעל-מנת להיות תכליתיות עליהן להיות קצרות.

*
 ניירת מוגזמת מעידה על חוסר בטחון.
 *

הפורמליזם ששרר במלחמת העולם הראשונה באירופה הפך את מכוונת-הכתיבה ואת מכוונת-השכפול לכלים החשובים לא-פחות ממקלעים; כי לקראת כל יום ה-ע פלטו הכלים הללו תילי-תילים של תזכורות, הוראות ופקודות. מארת-הניירת ירדה בימים ההם על הצבא, ומאו ואילך היא מצויה בו, במידה פחותה או יתירה, אכן, הדייק המתבטא במלה המודפסת אין בו רע כשהוא לעצמו, בענייני צבא, אך יש להציב לו גבול.

אתרע המול, ודוקא המערכות שהצטיינו בפקודותיהן המודפסות הן הן המערכות שהבלבולת משלה בהן ביד רמה. לפעולה נכונה נודעת חשיבות גדולה יותר מאשר לאותיות הפקודה המודפסת. שחקני המחזה שלנו אינם נדרשים אלא לזכור מספר שורות-מפתח הכרחיות ביותר, ובקטעים שביניהן ימצאו עצמם מאלתרים דברים כמיטב יכולתם.

גנרל-מיור ב. ט. וילסון מצבא בריטניה